

ANÀLISI COMPARATIVA DE LA JORNADA ESCOLAR A LES DIFERENTS CCAA

Assumpció Granero i Sebastià Serra

Pissarra ha fet un recull de legislació i/o normativa sobre la jornada i el calendari escolar en totes les CCAA amb competències educatives. Pel que fa al territori MEC fem referència a l'Ordre de caràcter general que ho regula per, a la fi, centrarnos en la problemàtica pròpia de la nostra Comunitat Autònoma i en l'acord amb la Direcció Provincial del MEC de Balears, mitjançant el qual es permetia la modificació de la jornada i/o l'horari, en vigència, amb petites modificacions, des del curs escolar 1993-94 fins a abril de 1995 a partir del conflicte del C.P. Infant don Felip, i en la actualitat en desús.

Com es desprén de l'estudi comparatiu realitzat, en moltes Comunitats Autònomes, amb competències o no, encara s'està lluny de donar una veritable solució a un problema que s'arrossega des de fa tant de temps.

UN POC D'HISTÒRIA PER REFRESCAR LA MEMÒRIA

La Llei d'Educació Primària de 1945 estableix una jornada diària de 3 hores de matí i 2 horabaixa, de dilluns a dissabte, i l'horabaixa del dijous per a passejos i excursions. Era una jornada de 28-30 hores.

La Llei General d'Educació del 70 fixà la jornada de 5 hores de dilluns a divendres, en sessions de matí i tarda. El dissabte es dedicava a activitats extraescolars, computat com dia lectiu. Basant-se en raons climatològiques durant setembre i juny es podia realitzar la jornada única, a criteri de les Delegacions Provincials.

El creixement demogràfic d'algunes zones i el conseqüent augment de matrícula va suposar en bastants de centres el doble torn amb jornada continuada.

Així, a partir dels 70, la jornada continuada es una aspiració compartida per un nombre creixent de professorat, pares, mares i alumnat.

La circular de la Direcció General d'EGB per al curs 1986/87 significava un canvi substancial perquè obria la possibili-

tat d'implantació de la jornada continuada. Els requisits demanats eren fàcilment assolibles:

- Aprovació del Consell Escolar per majoria absoluta.
- Informe favorable del Claustre i de l'APA.
- Consulta individualitzada als pares i mares.

Els Directors Provincials la podien atorgar o denegar en funció dels aspectes funcionals, pedagògics i socials.

L'escassetat de temps per realitzar tots els tràmits i presentar la sol·licitud va ser un gran inconvenient pels centres. Malgrat això, la jornada continuada es concedí a la majoria dels centres sol·licitants. Els centres que no varen poder reunir els requisits, i altres, esperaren amb il·lusió el curs següent.

Però, davant la magnitud de la reposta i les expectatives obertes en la majoria dels centres, l'Administració s'arreglegà en la circular del curs 1987/88 i tancà, de fet, la possibilitat d'implantació, ja que restringia

l'autorització de jornada continuada a "...necessitats inel·ludibles d'escolarització, utilització de transport regular en col·legis rurals o circumstàncies molt especials...". Cal dir que la pressió de les Comunitats Escolars féu que es prorrogassin les jornades continuades del curs anterior, però encara que l'Administració no es va atrevir a revisar les ja concedides, va denegar les noves sol·licituds malgrat l'augment dels centres sol·licitants que varen veure frustrades les seves aspiracions.

Des d'aquesta perspectiva es plantejà la vaga del 88, que va desembocar en els acords de novembre del 88 que, al capítol VIII i sobre jornada i calendari escolar, deien textualment:

"El MEC i els Sindicats de l'Ensenyament Públic negociaran, en un termini màxim de tres mesos, els següents aspectes de la jornada docent:

1.- *Elaboració d'una norma que derogui l'OM de 31-VII-87, la qual estableix la*

jornada laboral del professorat.

2.- *Jornada continuada. El punt dos (l'anterior) haurà de ser analitzat amb tots els components de la Comunitat Escolar i, si s'escau, amb les Administracions locals*"

Un cop desactivada la pressió de la mobilització, l'Administració no tan sols es va negar des de llavors a negociar el tema, sinó que es reafirmà en mantenir la jornada xapada i publicà l'OM de 9-VI-89 sobre funcionament de centres, que regulava les activitats escolars d'EGB. Al seu apartat 1.1, referent a l'horari escolar, deia textualment:

"L'esmentat horari es desenvoluparà sempre en sessions de matí i horabaixa, amb un pausa, al menys, de dues hores entre ambdues".

Com hem vist, ja en els anys precedents diferents Direccions Provincials (Astúries, Balears, i altres ...) havien concedit arbitràriament la jornada continuada a qualche centre i l'havien denegada a altres molts que l'havien sol·licitada, tot i reunir els mateixos requisits. Posteriorment i emparant-se en la normativa abans esmentada, les Administracions van procedir a un rebuig sistemàtic de les sol·licituds presentades, llevat de casos com el de Galícia, que va avançar un pas cap endavant, elaborant una normativa pròpia que regulava la possible modificació de jornada amb caràcter experimental, i realitzava l'estudi i l'avaluació de la seva aplicació.

El tancament de l'Administració obri una enorme crisi a la resta de les CCAA i es va desplegar una forta lluita amb l'objectiu de conquerir l'autonomia de les Comunitats Educatives per a establir el tipus de jornada que consideressin més adient.

Es comprova, d'aquesta manera, la manca d'un criteri unitari per part de les direccions provincials del MEC i de les corresponents conselleries d'Educació amb competències a l'hora de tractar el problema de la jornada.

LA HISTÒRIA INACABABLE A L'ACTUALITAT

A **Andalusia** en els darrers anys s'han estat experimentant distints models de jornada continuada. L'aspiració del professorat andalús a la generalització d'aquest tipus de jornada ha estat canalitzada pels sindicats de l'ensenyament d'aquesta comunitat. La pressió sindical ha donat com a resultat que, després de diversos contactes Administració-Sindicats en la Mesa Sectorial

andalusia, l'Administració educativa presentés als sindicats una proposta de modificació de jornada, actualment vigent, i que resumim al recull legislatiu. Aquesta proposta de "jornada a la carta" fou rebutjada, per insuficient, pel professorat en un referèndum (51,7% front al 38,83%). Malgrat això, va ser signada, a posteriori, per CCOO i ANPE en contra del sentir majoritari del professorat, expressat majoritàriament amb totes les garanties en la consulta i posada en pràctica el gener de l'any 1992 per la Conselleria d'Educació, encara que no complia amb les aspiracions de les i els ensenyants.

A **Catalunya** les ordres 19-V-95 i 25-

IX-95 implanten el model de jornada xapada per a tots els centres públics, concertats i privats de Parvulari, Primària, EGB, ESO, Batxillerat, BUP i FP, llevat FP 2n grau i COU que podran fer jornada única. És a dir, no es permet altre tipus de jornada a nivell general, tan sols es dona la remota possibilitat de sol·licitar-la però, de fet, l'Administració actua no concedint-la.

A **Canàries** la lluita venia de molt ençà. La crisi oberta es caracteritzava per la insubmissió de moltes Comunitats Educatives contra la normativa restrictiva de la Conselleria d'Educació que impedia, a la pràctica, la implantació de la jornada continuada. Durant aquests temps es varen fer nombrosos expedients a directors/es que, conseqüentment amb la decisió majoritària de les seves Comunitats Escolars, adoptaren la jornada continuada. A conseqüència d'aquesta guerra oberta, tots els sectors representatius de les Comunitats Educatives s'organitzaren en un mateix front. Així, l'any 1991 es va signar un preacord entre els Sindicats STEC, UDE (A), CCOO, UGT, ANPE i CSIF, la Confederació d'APAs de les 7 illes i l'Associació d'Estudiants Progressistes que reconeixia la sobirania de les Comunitats Escolars per establir el tipus de jornada que desitjaven i l'obligació de l'Administració d'encarregar-se del finançament de les activitats extraescolars necessàries. L'acord amb l'Administració va venir poc després i el setembre de 1992 la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports implantà amb caràcter experimental la jornada continuada. Cal remarcar que la lluita constant i la unitat d'acció a Canàries ha donat dos saborosos fruits: les Comunitats Educatives han conquerit la seva autonomia i l'Administració ha reconegut la seva obligació de finançar les activitats extraescolars que es considerin necessàries.

Al País Valencià es va obrir un debat en els Consells Escolars Municipals impulsat des del Consell Escolar Valencià sobre nou calendari i jornada per a la Reforma, que va concloure, abans de finalitzar el curs 91-92, en un document conjunt plantejat a l'Administració Autònoma. Malgrat tot aquest procés, l'Ordre de 15 de maig de 1995 estableix la jornada xapada per a tots els centres docents no universitaris durant el curs 1995-96. Les autoritzacions especials de modificació de jornada són potestats del director territorial d'Educació corresponent i, fins a hores d'ara, no tenen cap voluntat de concedir la jornada continuada; això sí, es pot sol·licitar, però si en el termini d'un mes no hi ha cap resolució expressa, s'entendrà que ha estat denegada.

Més restrictiva és encara la normativa vigent al País Basc que implanta la jornada xapada perquè sí, sense donar lloc a cap tipus de modificació de jornada, a no ser la supressió dels horabaixes de juny i setembre intensificant la jornada matinal amb un màxim de 4 hores lectives, però l'horari de presència del professorat en el centre serà de 6 hores diàries, com a mínim.

Sobre jornada continuada Galícia ha estat capdavantera en el temps. Mentre les distintes Administracions es replegaven d'acord a la Circular de la Direcció General de Centres Escolars per al curs 87/88 i de l'Ordre del 9-VI-89 (abans esmentades), la Direcció General d'Educació Bàsica d'aquesta comunitat va possibilitar l'autorització per implantar una jornada lectiva en sessió única matinal en els centres de Preescolar i EGB mijantçant una resolució del 8-VII-88. I, és més, es va firmar un Conveni de Cooperació entre la Conselleria d'Educació i la Universitat de Santiago de Compostel·la per a l'estudi i l'avaluació de la jornada lectiva en sessió única implan-

tada, amb caràcter experimental, en alguns centres de la CA. Així, fins que les tasques d'aquest Conveni no conclouen, no es procediria a la implantació d'aquest horari en més centres. Els centres que ja tenien autoritzada la jornada continuada seguirien d'aquesta manera mentre que els resultats parcials de l'estudi i l'avaluació no aconsellessin suspendre l'experiència. L'ICE d'aquesta Universitat donà un informe favorable de l'experiència l'any 1992, constatant que no existien diferències significa-

tives quant a tipus de jornada des de les perspectives psico-pedagògiques, mèdico-sanitàries i pedagògic-organitzatives. En conseqüència, l'O 13-IV-93 dona la possibilitat de generalització de l'experiència establint el procediment d'implantació de la jornada continuada en els centres d'Educació Infantil, Primària i EGB. Els centres que ja la tenien concedida també la demanarien seguint el procés d'aquesta ordre pel curs 1993/94.

A les nostres Illes, i com a part encara de l'anomenat territori MEC, estam reglamentàriament subjectes al que disposi la normativa general del MEC. A la nostra Comunitat, degut a l'expansió demogràfica dels anys setanta, foren necessàries noves construccions escolars, sobretot en les zones de major impacte del turisme com són els municipis costaners de Calvià, Palma i

d'Eivissa, entre d'altres, on la demanda d'escolarització superà l'oferta educativa. Tant és així que el MEC es veié obligat a imposar dobles torns, amb les corresponents jornades continuades de matí i horabaixa. Una vegada es van construir nous centres i disminuïx el ritme de creixement de la natalitat es van eliminant aquests dobles torns, possibilitant que quedi en alguns centres la jornada continuada del matí. La qual cosa també interessa en determinats casos al MEC per quant estalvia part de transport escolar i menjadors. L'experiència de jornada continuada de dematins reb una acollida majoritàriament favorable pels diferents sectors de la comunitat educativa, i augmenta progressivament la seva demanda. Però, com ja hem recordat en la introducció, el MEC es tanca en banda i no a accepta la modificació de jornada i tan sols es preveu aquesta possibilitat per "necessitats d'escolarització o circumstàncies molt especials". L'OM de 9-VI-89 difi-

culta encara més aquesta possibilitat. La Direcció Provincial del MEC a Balears adopta en aquest període una actitud més restrictiva, concretada en la necessitat de més d'un 80% dels/de les pares/mares que manifestin una posició favorable a la modificació de jornada, perquè la Direcció Provincial entri a considerar la sol·licitud. Així i tot, la concessió o la negativa depenen de la decisió del Director Provincial. La creixent demanda del professorat i de la resta de la Comunitat Educativa en el sentit d'establir uns mecanismes democràtics de presa de decisió sobre la modificació de jornada, condueix a la firma d'un acord consensuat amb la Direcció Provincial el 30 de setembre de 1993. Aquest acord, però, ha tingut una vigència de tan sols dos cursos, des de setembre del 93 fins a maig del 95, ja que arran d'una demanda presentada per un sector de pares/mares del CP Infant

don Felip del Molinar, i de la situació vigent en el territori MEC, la Direcció Provincial reb l'ordre d'actuar i suspendre aquest acord. Malgrat aquests entrebancs, als centres públics de les Illes Balears el percentatge de centres amb jornada continuada és el més alt de tot el territori MEC i, fins i tot, el procés gaudia d'un ample consens, trencat per un incident minoritari que va coincidir en el temps amb un conflicte a Toledo i amb el relleu del Director Provincial.

A l'anomenat **territori MEC** la situació actual és la mateixa, sobretot després de la postura autoritària i intransigent mostrada pel MEC en el "conflicte" de Toledo, on una bona part dels centres havien deci-

dit, mitjançant l'acord dels consells escolars i de la comunitat educativa, d'implantar la jornada continuada. Aquesta es va dur a terme el curs 94-95, però al començament del curs 95-96 el MEC, unilateralment, va anul·lar aquest tipus de jornada, imposant novament la jornada xapada. Això va suposar la mobilització de la comunitat educativa, així com la dimissió dels directors dels centres i del Director Provincial de Toledo. Malgrat tot, el MEC s'ha mostrat inflexible i, a hores d'ara, és un tema pendent de resoldre. El MEC ha continuat negant-se a reconèixer el dret i l'autonomia de les Comunitats Escolars per establir el tipus de jornada decidida democràticament. Així doncs, a les Comunitats Autònomes del territori MEC, majoritàriament, les dis-

tintes Comunitats Educatives han continuat reivindicant un model diferent de la jornada establerta amb caràcter general, més adequada a les necessitats de l'alumnat, del seu entorn, de l'ambient familiar, dels objectius de cada centre i de les aspiracions del professorat. Les Administracions tenen les taules plenes de muntanyes de papers amb aquesta reivindicació. I des de la Confederació d'STEs hem reclamat constantment al Secretari d'Estat l'obertura de la Mesa Sectorial sobre el tema.

La situació actual, per tant, és de total tancament per part del MEC davant qualsevol modificació del tipus de jornada, i tan sols hi ha la perspectiva d'una negociació pendent amb el MEC sobre el tema. □

Sa Copisteria

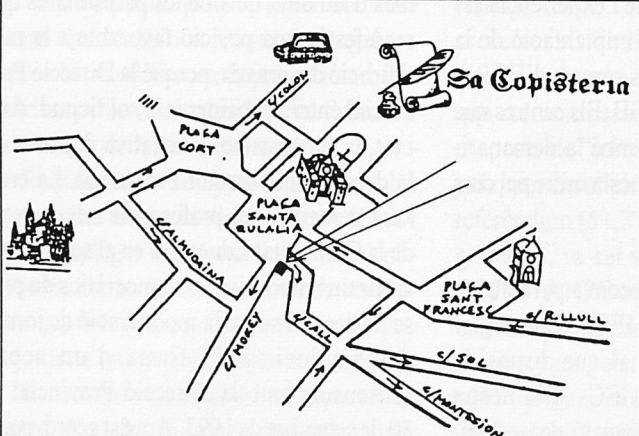
des Call S.L.

Pça Sta. Eulàlia / C/ Morey, 1

Tel: i Fax: 72 17 86 Palma 07001

FOTOCÒPIES EN COLOR

100 ptes

En ple Centre Històric

- Fotocòpies
- Multicòpies
- Fotocòpies en color
- Còpies de plànols
- Plastificacions
- Enquadernació ràpida
- Revistes i fullets
- Impressió làser
- Impremta ràpida
- Termografia
- Servei de telefax
- Fotocòpies en paper ecològic reciclat 100%
- Venda de paper reciclat
- Servei de recollida i entrega a domicili
- Professionalitat total